

הביניני ואחיה

אצרות דעת, נשפי חיוק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגדולה רבי שמעון שפיצער שליט"א

בינר הגיגי

הגינים קצרים בעניני דיומא

שלישה צעדים לעשיית תשובה בדרך הנכונה!

כותב הרה"ק רבי צדוק הכהן ז"ל בספרו "צדקת הצדיק" (אות כפט): "מאין בא שפעמים אדם רוצה לשוב ואין נגמר וכדרך שאמרו (עיי' הגיהה כ.ג. א.) פושטי ישראל מלאין חרטות (מחמת שאינן מצליחים לשוב בתשובה בגוהר).

כי בשעה שאדם רוצה לשוב או הקטגור הגדול מוצר, ולכן זמן הקטגור בראש השנה, כי המקטג בא בטעות שונות ואומר שאין מגיעו על פי משפט לסייע, ולכן צריך לבקש רחמי שמים בעת שבה ליתר על הסיוע.

והצעה נגדו הוא השמחה והבטיחות בלב שבואי השם יתברך ברוב רחמי וחסדי יקבל בתשובה שלימה לפניו. ותוכו רצון המרירות הגדול על חטאו. שיה ממש דוגמת תקיעה שברים תרועה, תקיעה שעושים בראש השנה כידוע בהתקיעות הם לשמחה, ושברים תרועה היינו גנתי גנח ויולי יליל, כמו שאמרו ז"ל (ראש השנה ג.ב. ב.) ועל ידי זה מתערבב השטן!" ומבאר מדבריו שכאשר האדם בא לשוב בתשובה, הפעולה שנעשית מצדו היא רק הצעד הראשון של התשובה, וכעת הוא צריך שלבו יתהפר, וכדי שדבר זה באמת יקרה, הוא צריך לקבל שפע מן השמים.

ומאחר שמעשה התשובה זקוק לשפע שירד ממרום, לפיכך מתעורר או קטרוגים בשמים, כי כל אימת שהשפע מתעורר לבוא לעולם, מתעוררים נגדו קטרוגים, וכמו שכתב בספרה"ק "מאור עינים" (פרשת ואתחנן), שכאשר השפע יורד לעולם הוא מוכרח להצטמצם למידות העולם ולכן הוא מוכרח להתלבש בדין שהוא המצומצם, וכיון שהוא מתלבש או בדין, מתעוררים אז קטרוגים שמקורם במידת הדין.

מעתה ידע מי שרוצה לחזור בתשובה ורואה שאינו מצליח לגמור את תשובתו, שהדבר קורה לו דוקא מפני שהתחיל לטוסק בעשיית תשובה, כי עיסוקו בעשיית תשובה עור אותו שפע שבכוונו לחולל את השינוי בנפשו לבוא עליו, וכיון שהתעורר השפע לבוא עליו, התעוררו נגדו קטרוגים המעכבים בעדו מלגמור את תשובתו.

בשמחה ובבטחון בה'

והצעה לבלבל את המקטג לדברי רבי צדוק, היא להיות בשמחה ובבטחון בה'. ויש להביא סמך לדברי ממה דאיתא בגמרא (רה"ט. א.) למה תוקעין ומריעין כשרין יושבין ותוקעין ומריעין כשרין עומדין? כדי לערוב השטן, ופירש רש"י: כשישע ישראל מחבבין את המצוות, מסתמין דבריו. הא לנו שדוקא חיוב המצוות ועמו השמחה בעת קיום המצוה אשר מורה על החיוב, מבלבל את המקטג וסותם את פי.

וטעם הדבר, כי כאשר האדם שמח עם הקב"ה, אם מחמת מצוה שקיים, אם מחמת מצוה שעשית לקיים, אם מפני שמאמר שהקב"ה עתיד לנקותו מכל חטאיו, וכמו כן בכל אופן של שמחה שנובע מקרבת אלוקים, כלי הוא לאור אלוקי, וכשהאור האלוקי ממלא את האדם, הוא דוחה את כל המקטגים.

ראיה לדבר ממה שאמרו חז"ל (ברכות פ.א. א.) "אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות, ולא מתוך עצלות, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה". והיינו משום שהשמחה ובפרט שמחה של מצוה הוא כלי להמשכת אור השכינה, וכשהאדם נעשה ממכין לשכינה אז דוקא יכול הוא לעמוד ולהתפלל.

קום עשה טוב

וכעין זה איתא מה'חידושי הרי"ם" (דרשות ליה"ט) שמי שקלקל בדבר חמור, אין לו לרדת בעומק מחשבתו אל קלקולו, כי במקום שמחשבתו של אדם נמצא, שם נמצא האדם בכל נפשו, וכשהוא חושב על קלקולו, הוא שרדי בתוך הרע ובטח לא ישוב בתשובה מפני שהוא נעשה מנוטם ולבו נעשה מטומטם ועלול הוא ליפול לתוך עצבות. ואפילו אם לא עבר האדם אלא על חטא קל, כיון שהוא מועקב בו במחשבתו, הרי הוא מרחיבו ושוקע ברע.

ואמר החידושי הרי"ם בלשונו: כן חטא, לא חטא, מה יש להקב"ה מזה שאתה חושב על זה? הלא יכול אתה להיות בשעה זו נוקב מרגליה, יכול אתה בשעה זו לקבל על עצמך עול מלכות שמים!

ופירש על פי דרכו לשון דוד המלך ע"ה "סור מרע ועשה טוב" - סור מלחשוב ברע שעשית ונצל את זמנך להתעסק בעשיית טוב. וכן פירש מה שאמרו חז"ל (ויקרא אה"ט): "אם עשית חבילות של עבירות עשה נגדן חבילות של מצוות" - תחת אשר תשקיע מחשבתך באותן חבילות עבירות שעשית, תשקיע את מחשבתך בטוב על-ידי עשיית חבילות של מצוות, ואז כשתהיה שקוע בטוב, תוכל להתחרט על העבירות שעשית באופן שלא תשקיע יותר בביצת הרע. ואמר עוד החידושי הרי"ם שכאשר אומרים "על חטא" ביום הכיפורים, יש לומר אותם במהירות ולא לשקוע בהם. רק כשאומרים "ותמולתן את ה' לבדך", אז צריך להאריך ולהשקיע מחשבה מרובה.

לימדנו אפיאם הצדיקים שלא יועיל לו לאדם במה שישקיע מחשבתו בעבור הרעות, אלא עליו להשקיע את כל כולו בחפצו הטוב ולהתחיל בעשיית הטוב כפי יכולתו כי קרוב אליו הדבר בפניו ובלבדן לעשותו, וכיון שישקיע בעשיית הטוב, ממילא יסור מן הרע וזן טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו!

הביניני ואחיה

התבוננות וחיוק במשעולי החיים

אתה בוטח... אך במי?

וגלגל החוזר בשולם. האם הגלגל באמת חוזר?

והפסידו כל ממונם, ומי גרם להם זאת? הביטחון שהיה להם בעשרתם! ואמר (משלי כ. ד.): "אל תיגע להעשיר מבינתך חדל" - אל תפריז בהשתדלותך כדי להעשיר, כי לא ההשתדלות תביא לך עשירות. (זהו ההיפך הנגמור מדברי הכפירה והבלע הנשמעים ללא הרף מאלה הבאים ללמד את המון העם כיצד להעשיר: תשקיעו על כוחכם! תעבדו שמונה עשרה שעות ביממה ואף אתם תתעשרו! הס מלהזכיר! שלמה המלך התחכם מכל אדם אמר שזו טעות חמורה. ואף אם בתחילה זה נראה כך, אין זה אלא מפני שאין אנו רואים את התמונה הכוללת, וכפי שנראה בהמשך שצריך להסתכל על התמונה הכוללת). ואמר (משלי כ. ה.): "התעייף (תעצום) עיניך בו ואיננו וגו'", ואמר (ירמיהו ז. א.): "בחצי ימו [ימיו] יעזבו ובאחריתו יהיה נבל" - בתחילת שנותיו אכן ייהנה מעשרו, אך כשיבוא לחצי שנותיו, יפסיד את עשרו ויחיה כמו נבל].

וממשיך רבינו: "או תמנע ממנו הנאתו בו, כאשר אמר החכם (קהלת ו. ב.): "ולא ישליטנו הא-להים לאלכל ממנו כי איש נכרי יאכלנו" (באו וראו כמה אנשים יש להם ממון כחול אשר על פשת הם ואע"פ כן אינם נהנים ממנו, או מפני שנסארו בבית האסורים או מפני שהקב"ה נתן להם תכונה של קמצנות. או בגלל שאר חשבונות). ויהיה אצלו פקדון ששומר אותו מן הפגעים עד שישוב למי שהוא ראוי לו, כמו שכתוב (קהלת ב. טו.): "ולחוטא נתן ענין לאסוף ולכנוס (ממון לרוב) לתת לטוב לפני הא-להים", ואמר (איוב כו. ז): "כין' (הרשע) וצדיק ילבש, וכסף (שאסף הרשע) - נקי" - היינו הצדיק שהוא נקי' יחלק".

וממשיך המחבר לבאר שיש אפילו מצב גרוע מזה, והוא שדווקא העשירות שהעשיר בוטח בה תביא אותו לידי אבדון: "ואפשר שיהיה הממון סבת רעתו ואבדן נפשו כמו שאמר הכותב (קהלת ה. יב): "יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עשר שמור לבעליו לרעתו!" למה זו בלבד שעשיר זה אינו נהנה מעשירותו, אלא אף פוקדת עליו רעה מחמתו כן, וכמו שידוע על כמה וכמה עשירים שהתנקשו בהם להרגם מחמת עשירותם.

בגליון זה אנו חוזרים (אחרי הפסקה קצרה) ללמוד בלשונו של בעל חובות הלבבות בפתיחתו לשער הביטחון, ביאור צמוד לו במקום הנצרך, ואחרי זה נרחיב בדבריו. בשלב זה מבאר המחבר שכל הבוטח על כוחות אחרים זולת כוחו של הקב"ה, סופו שיאבד ממנו הכל ולא יישאר בידו כלום. וזה לשונו בפתיחתו: "ואם יבטח על חכמתו ותחבולותיו וכח גופו והשתדלותו, יעזבה ה' לנפשו ויגע לריק ויחלש כחו, ותקצר תחבולתו מהשיג חפצו".

המורבה בעשיית השתדלות, מצפה באופן טבעי לראות את השתדלותו מגדלת פירות, אבל היות שאדם זה בוטח בהשתדלותו, ההצלחה תברח ממנו ככל שירבה לרדוף אחריה, ובשל כך יחלש כוחו מרוב הרדיפה אחריה, וזהו כוונת רבינו המחבר - "ותקצר תחבולתו מהשיג חפצו". וכפי המבואר בספרים הוא פועל יוצא, ולא כמו שסבורים בני אדם לומר שההשתדלות מביאה את ההצלחה אלא שצריך לבטוח בה'. ההיפך הוא הנכון. כשהאדם עושה השתדלות כדי להשיג איזה דבר, מטבע הבריאה הוא שהדבר שהוא רוצה להשיג יברח ממנו!

ומוסיף המחבר: "כמו שאמר הכותב (איוב ה. ג): "לכוד חכמים בערמם" - רוצה לומר: החכמים נלכדים בחכמתם שלהם, כי החכמה היא זו שמביאה להם את כישלונם]. ואמר (קהלת ט. א): "שבתי וראה תחת השמש כי לא לקלים המרוץ ולא לגבורים המלחמה וגו", ואמר (תהלים לד. א): "כפירים רשו ורעבו ודרשי ה' וגו".

ג' אפני הפסד העשירות

עד כה דיבר המחבר במי שבוטח בחכמתו ובתחבולותיו. ומכאן הוא עובר לדבר במי שבוטח בממונו: "ואם יבטח ברב עשרו, יוסר ממנו ויישאר זולתו, כמו שאמר הכותב (איוב כו. ט): "עשיר ישכב ולא יאסף עיניו פקח ואיננו!" [הרי מקרים כאלה יש לרוב, בעשירים שטעו טעות אחת קטנה,

בבחרותם היו במרכז הציבור, כולם רקדו סביבם, ועתה לא נותר מהם כלום!

איה הוא הגלגל?

אחרים מזיוונו, ואפילו לאחר פטירתם מאות בשנים אורם ממשיך להאיר ותורתם פרה ורבה. א"כ, איה הוא הגלגל...

מחשבת הביטחון

עוד יסוד גדול אנו למדים מדברי רבינו. בהקדם מה שמעתי בשם אחד מחכמי הדורות הקודמים שהקשה על מה שלמדו חז"ל שאין להביא קרבן מן הגזל מהפסוק "אדם כי יקריב מכם" - כפי שאדם הראשון לא הביא קרבנותיו מן הגזל, כך אנו אין לנו להביא קרבנותינו מן הגזל, ולכאורה הדבר תמוה שהרי אדם הראשון לא היה יכול להביא מן הגזל אף אם היה רוצה בכך, שהרי הכול היה שלו, והלא כלל הוא בידינו שאין דנין אפשר משאי אפשר.

אך הביאור הוא על פי מה דאיתא במסכת ברכות (לה. א): "דבי לוי רמי, כתיב 'לה' הארץ ומלוואה", וכתוב "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם", לא קשיא, כאן - קודם ברכה, כאן - לאחר ברכה". א"כ זהו ההסבר, אדם הראשון היה יכול לחשוב שכל מה שפרוש לפניו משלו הוא, ואז היה נחשב אצלו כגזל. אך הוא לא חשב כן. הוא ידע והאמין בכל רגע שכל מה שיש לו הוא משל הקב"ה והוא המחיה את כל, ובזה לא הביא קרבנו מן הגזל!

נמצאנו למדים שמחשבת האדם אינה דבר של מה בכך, אלא היא המביאה חיות אל מה שנמצא ברשותו, וכיון שהאדם במחשבתו מביא חיות אל מה שנמצא ברשותו, ממילא הוא נקרא שלו ומותר לו ליהנות ממנו.

מה אין עושים בשביל פרנסה?

נחוץ מאוד לדעת את כל זאת, כי פעמים הרבה יש שהאדם מבטל את קביעות העתים שלו לתורה כדי להוסיף בהשתדלותו אחר הפרנסה. יש לו לדעת שבלי קביעות עתים לתורה, יפסיד את דביקותו בבוראו ולא תועיל לו כל השתדלותו, כי בלי דביקות בה' ובלי אמונה שהקב"ה הוא הנותן לו חיות, ההשתדלות רק תביא אותו לפי פחת.

מסופר שפעם בא יהודי אל אחד מהצדיקים והתלונן בפניו על שאין לו פרנסה. אמר לו הצדיק: אם תהיה בשמחה תהיה לך פרנסה, כי סופי התיבות של "היית אך שמח" הוא חת"ך כסופי התיבות של "פוחת את דך", והוא המלאך הממונה על הפרנסה. אבל איך אוכל להיות בשמחה אם אין לי פרנסה, שאל האיש. אמר לו הצדיק: מה אין עושים בשביל הפרנסה? כמו כן יש לנו לומר על "קביעות העתים לתורה" והחיבור להשי"ת. נכון הדבר שאתה זקוק להתפרנס ואין אתה מוצא זמן פנוי ביומך העמוס, אבל בלי קביעות עתים אין פרנסה ומה אין עושים בשביל הפרנסה?

סוף דבר: באלוקים בטחתי לא אירא! רק בו אנו בוטחים, ואנו משננים זאת שוב ושוב, וממילא אנו ממשיכים שפע של הצלה וישועה!

(מתוך שיעורי חובות הלבבות שיעור י"ב (חלק 1).

לשמיעת השיעור המלא, חייגו לקו השיעורים, לחצו בכניסתכם למערכת 2 - שיעורי חובות הלבבות, וזכרו שיעור 12. שמעו וביטחון!

יש ורואים בני אדם שהיו בפסגת ההצלחה, היה להם ממון וכבוד לצד תורה ועבודה, ממש שתי שולחנות, ויהי היום ונפלו לדייטא התחונה. ואז נוטים בני אדם לומר: 'כך הוא דרך העולם, לעתים הכבוד נמצא אצל פלוני ולעתים אצל פלוני, גלגל הוא החוחר בעולם'.

מדברי רבינו אנו לומדים שאין זה תלוי בגלגל כלל... אלא מי שאינו יונק את חיותו מהקב"ה אלא מעשרו וחכמתו, סופו על פי סדר הבריאה ליפול אל הדייטא התחונה, אך מי שיונק את חיותו מהקב"ה בזכרו שהוא הנותן לו כוח לעשות חיל ושהוא שומר על כל מה שיש לו, כל אלו מתקיימים בידו לנצח נצחים. צאו וראו כמה אנשים זכו לשתי שולחנות עד סוף ימיהם והשפיעו על

המקרב הצלחותיו - מפסיד!

התורה מספרת בפרשת מטות על בני גד ובני ראובן שבאו לבקש ממשה רבינו שיתן להם חלק בעבר הירדן מפני שיש להם מקנה רב ועבר הירדן הוא מקום מקנה. הלך משה והקדים להם תנאי למעשה שיעברו חלוצים לפני ה' למלחמה עם יושבי הארץ ורק אז יקבלו את חלקם בעבר הירדן.

ומבואר במדרש על אתר דברים נוראים שלפי שנטלו חלק בעצמם ולא המתינו לקבל את חלקם מאת ה', לפיכך גלו מארצם על ידי שנחריב בטרם גלו עשרת השבטים כמבואר בכתובים ובגמרא מסכת ערכין שכבר אז בטלו הייבולות. וההסבר הוא שלא בא להם הדבר כעונש, אלא שכן הוא טבע הבריאה, שמי שחוטף בעצמו בחשבוו השתדלותו היא זו שתשיג לו את צרכיו, אין הדבר מתקיים בידו וסופו להיאבד ממנו.

כמו שמביא בספר "שפתי צדיק" מזקנו בעל 'חידושי הרי"ם' זיע"א שביאר הדברים בזה הלשון: "כל זמן שהמקבל זוכר שהשי"ת נותן לו כוח, ושכל מה שיש לו משלו הוא, ושהוא שומר בידו, כי אם יפסיק לשמרו, יאבד אותו ברגע אחד, זהו הנותן קיום לרכושו, וכששוכח כוח הנותן ח"ו או מעלה בדעתו שזה הגיע לו על-ידי השתדלותו וכוח חכמתו, הרי הוא נקרא חוטף, ואז נפסק הדביקות ונאבד ממנו רכושו!"

משל למה הדבר דומה, למי שיושב והוגה בתורה ביום חם כשהמאוורר (ווינטילאטור - fan) עומד מן הצד ומנשב עליו רוח קרה, והנה החליט לקרב את המאוורר אליו כדי שירגיש את הרוח הנושבת מקרבו יותר חזק, אומר ועושה, קירב אליו את המאוורר ככל כוחו, אך באותו רגע נתלש המאוורר מחיבורו לחשמל אשר בקיר ופסק מלפעול...

כשהאדם מקרב את הצלחותיו אליו יותר מדי, לא זו בלבד שאינו מרוויח כלום, אלא הוא גם מפסיד מכך, כי באותו רגע שהוא מקרבן אליו, הוא מנתקן ממקור חיותן והן הולכות וכלות מאלהן. כל מה שיש לו לאדם, עושר, חכמה, גבורה, משפחה ועוד, אם ישכח שהקב"ה הוא שנותנם לו ושהוא שומר עליהן אצלו, ברגע זה יתחילו להיאבד ממנו, ואף שלפעמים לא יראה זאת מיד, עם הזמן יגלה שהוא מפסיד ליהנות מהם וככל אשר דיבר רבינו בעל חובות הלבבות.

וכן ידוע על משפחות שלמות שנקרעו לגזרים מחמת עשירותם או עשירות אבותיהן, וכן ידוע על עשירים שאיבדו את שפיות נפשם כמו גם את נחת רוחם מצאצאיהם.

אומר לנו המחבר: אל תדברו כאותם האומרים - "כסף אינו הכל, שהרי ישנם אנשים שיש להם כסף לרוב וחסר להם דברים אחרים, כגון נחת ילדים ובריאות הנפש". לא, לא. דיבור מן הסוג הזה יש במשמעותו שלפעמים הולך לו לאדם הבוטח בממונו ולפעמים אינו הולך לו, והרי הסתכלות זו, הסתכלות של ילדים היא. ההסתכלות האמיתית היא, שמי שמרבה בהשתדלות להרבות ממנו מפני שהוא בוטח בתחבולותיו ובחכמתו ובעשירותו, פועל היוצא הוא שתעמוד לו עשירותו לרעתו!

כמי אתה בוטח?

רבינו מדגיש לנו כאן כמה נקודות. ונשתדל לבארם היטב. הנקודה הראשונה שמדגיש לנו רבינו היא שלא יחשוב האדם שאם אינו בוטח בה' אינו בוטח בכלום, כי ברור הדבר שאם לא יבטח בה' יבטח בכוחות אחרים, וכשיבטח בכוחות אחרים יעזבונו ה' לכוחות אלו שהם כוחות הטבע. ועל זה ביאר בהמשך דבריו כפי שלמדנו עכשיו, שבעל ידי שנוצח האדם לכוחות הטבע, ממילא הוא מאבד את חיותו, והפועל היוצא שלו הוא שלא יתקיים בידו מאומה.

אכן היות שדבר זה אינו נראה מיד בעיני הבשר, לכן הוצרך המחבר להביא כמה וכמה דוגמאות כדי להראות לנו בכמה אופנים יכול האדם לאבד את הצלחותיו ואפילו ליפול מחמתו, וללמדנו בזה שיש לנו להתבונן בדבר זה ולהבין שכך הוא סדר הבריאה. ולא להתבונן בזה שנה אחת, אלא עשרות שנים ולפעמים אף מאות שנים לאחור.

הגלגל

נתבונן באנשים אלו שבבחרותם היו במרכז הציבור, כולם רקדו סביבם מחמת ייחוסם ומחמת רוב עושרו של אביהם, ועתה לא נותר מהם כלום. ואז נתבונן באלו שבבחרותם היו נחבאים בחורים ובסדקים מחמת עניים או תפיסתם החלשה, וכעת הם פורחים לכל עבר, ויש להם נחת ועושר והצלחות לרוב.

ולא נהיה מאלו המשתמטים באמרם: "חשבונות שמים הם, ואי אפשר לדעת מדוע הוא הצליח והוא לא", כי הגם שהוא אמת לאמתה שאין אנו יודעים חשבונות שמים. עם זאת עלינו להתבונן במה שרואות עינינו על פי מה שגילו לנו הנביאים תוך כדי שנאמין שאין אנו רואים את כל התמונה בשלמותה, בדומה למה שכתב הרמב"ם בענין טעמי המצוות, שהגם שאין אנו יודעים את כל טעמיהם, מוטל עלינו לדרוש את טעמיהם עד כמה שידינו יד כהה מגעת.

ולא נשפוט ח"ו לרעה את אלו שלא הצליחו, שהרי כן אמר התנא "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו", אבל נוציא מזה באופן כללי כפי מה שאמרו הנביאים והצדיקים הבאים אחריהם, שקיום ההצלחה הוא רק על ידי הדביקות בה' יתברך, וכשהאדם מנתק את עצמו מה' יתברך ממילא הצלחתו נובלת.

הרבתוונות

ה'אזר החיים' הקדוש בפרשת בראשית מסיק ש"מחשבותיהם של בני ישראל המקיימים את התורה" הם המחזיקים את העולם.

וההסבר הוא שכשבני ישראל מקיימים את התורה, עולה במחשבתם בכל עת (ביוצא פועל) הפסוק "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד" והפסוק "פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון" (ולכן בשני פסוקים אלו הכוונה מעכבת, כי השני מסביר את הראשון). א"כ הם זוכרים בכל רגע ורגע כי הקב"ה הוא הנותן חיות לכל הבריאה כולה בכללות דבר ודבר בפרטות! מחשבות אלו הן המה המקיימים את הבריאה!

אמירת תהילים ב... עיון!

האומר תהילים, האם מעמדו שווה לעוסק בסוגיות החמורות שבש"ס?

הן בחודש זה, חודש הרחמים והסליחות, עוסקים עמך בית ישראל הרבה באמירת תהילים, ובוודאי רצוי לנצל ימים אלו בהם מרבים באמירת התהילים, לומר את התהילים באופן הראוי ולזכות מהם לכל הטוב הטמון בהם. לפנינו מאמר נפלא בענין זה, האיך נאחז דרכינו באמירת התהילים, בעומק אשר טמון בהם ובשכר אמירתם!

במדרש תהילים (מזמור א) איתא על הפסוק "היו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי" בזה הלשון: "היו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, שיעשו לדורות, ויוחקו לדורות, ואל יהו קורין בהם כקורין בספרי מירס, אלא יהיו קורין בהם והגיון בהם, ונטולין עליהן שכר כנגעים ואהלות!"
פירוש: דוד המלך ע"ה ביקש שאת מזמורי התהילים לא יקראו בהעברה בעלמא, אלא ילמדו אותם בעיון כפי שלומדים נגעים ואהלות, וכיון שילמדו אותם באופן זה, ממילא יטלו עליהם שכר כנגעים ואהלות!

והנה מפורסם מה שכתב בספר "נפש החיים" (שער ד פ"ב) שמי שיכול לעסוק בלימוד שאר חלקי התורה, יעסוק בהם ולא באמירת תהילים. וכתב שם בתוך לשונו: "אמרו רז"ל במדרש שבקש דוד המלך ע"ה מלפניו יתברך שהעוסק בתהילים יחשב אצלו יתברך כאילו היה עוסק בנגעים ואהלות, הרי שהעסק בהלכות הש"ס בעיון ויגיעה הוא ענין יותר נעלה ואהוב לפניו יתברך מאמירת תהילים... וגם מי יודע אם הסכים הקב"ה על ידו בזה, כי לא מצינו בדבריהם ז"ל מה תשובה השיבו הוא יתברך על שאלתו."

צדיק גזר

אמנם כבר מובא בספר 'ליקוטי שושנים' שנשאלה שאלה זו לפני הרה"ק רבי משה מסאווראן זיע"א - מי הכריח לנו לומר שנתקבלה בקשתו לומר שנתקבלה בקשתו של דוד המלך ע"ה שתיחשב אמירת תהילים אצל הקב"ה כנגעים ואהלות?

והשיב הרה"ק שבוודאי ובוודאי נתקבלה בקשתו, וראיה לדבר ממה דאיתא במכת ערכין (טו, א) שבעלי לשון הרע כרתן לוד ברוח הקודש, שנאמר (תהלים יב, ד) "ערת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות". והרי אף שם לא נאמר בכתובים שנתקבלה בקשתו של דוד, ומדוע אמרו חז"ל שכבר כרת דוד את בעלי לשון הרע ברוח הקודש?

אלא מוכח מזה שכל מה שהוציא דוד מפיו, ברוח הקודש הוציאו ונקבע הדבר לעולמים, ואף כאן כיון שבקש דוד "היו לרצון אמרי פי", נקבע הדבר כך כדבר מוגמר.

אור התהלים

והנה באמת מוטל עלינו לברר ולבין ענין בקשתו של דוד, כי לכאורה יפלא מאוד: הרי כל אחד מבין שיש בתורה חלקים קשים ללימוד ויש חלקים קלים ללימוד, יש מסכת יבמות ויש מסכת מגילה, והשכר ינתן תמיד לפי רוב הקושי והיגיעה, וכפי שאמר התנא (אבות פ"ה מ"ג) "לפום צערא אגרא", ואיך אם כן יבאו ויקש שלימוד התהילים יחשב כלימוד נגעים ואהלות שהם קשים ללימוד?

אכן מצינו להרבה מן הצדיקים שנתנבאו כולם בסגנון אחד, ותוכן דבריהם שדוד המלך ע"ה לא ביקש להשוות לימוד התהילים לנגעים ואהלות מצד היגיעה, כי אילו מפני כך היה יכול להשוות ללימודים קשים אחרים, אלא ביקש להשוות לצד המשכת האור, והיינו שביקש שאותו אור מיוחד המאיר את הנשמה שעוסקים בהלכות נגעים ואהלות, יאיר גם כשילמדו את מזמורי התהילים.

הן כך ידוע שכל חלק מחלקי התורה מאיר את נשמת העוסק בו באורו המיוחד לו, והוא מה שאמר הקב"ה למשה שכאשר יעסקו בני ישראל בתורת עולה, ייחשב להם כאילו הקריבו עולה בפועל, כי אור קרבן העולה נמצא בפסוקי פרשת

העולה, בתיבותיה וצירופי אותיותיה, וכשהאדם מתדבק בהם, הוא זוכה לאותו אור שיאיר את נשמתו. וכן אמרו הצדיקים לענין פרשת המן, שאור הפרנסה נמצא בתיבותיה ואותיותיה, ועל כן יכול המתדבק בה להמשיך עליו פרנסה. על זה הדרך ישנו אור מסוים הנמצא בהלכות נגעים ואהלות, אור שמאיר את נשמת האדם כשהוא עוסק בהן, ועל זה ביקש דוד ע"ה שאור זה יהיה נמצא גם במזמורי התהילים, כך שכאשר יתדבק האדם במזמורי התהילים, יאיר אותו אור את נשמתו.

פגם הנגעים

כדי להבין איזה אור נמצא בנגעים ואהלות, נביא מדברי הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א (יומא דהללא ביום ט' אלול) בספרו "פרי צדיק" (פרשת ויצא): הנה טומאת צרעת מרמזת על קנאה וכעס, כי הצרעת באה על פגם לשון הרע, ופגם לשון הרע בא מצד קנאה וכעס, כי מי שמרגיש שיש לו כל, המחשבה לדבר בגנות חבירו אינה חולפת אפילו במוחו. בדרך כלל אינו חושב כלל רע על אחרים, ואפילו יחשוב רע, לא יהיה לו הרצון לספרו לאחרים. רק מי שחסר לו סיפוק, הגם שיחזיק את עצמו לאיש שמח ועליז, כיון שירגיש מעט ריקנות

יודע אני שלרוב מתיקותם ונעימותם יתפתה האדם לעבור עליהם בקריאה בעלמא...

בנפשו, יתפתה לפעמים למלאותה בדיבורי לשון הרע. ואפילו אם ילמד תורה הרבה, כיון שיעבור עליו שעה אחת בלי לימוד התורה, ירגיש חוסר סיפוק לפי מקומו ושעתו, וילך ויתמלא מדיבורי לשון הרע.

לעומת כן - מבאר ר' צדוק - טומאת מת מרמזת על פגם הכבוד וההתנשאות, אשר הם השורש לסעיפים רבים וסעיפי סעיפים אשר הצד השווה לכולם שהם מעכרים את הגוף וגורמים לו להפריד בין הנשמה להקב"ה, ומאלה נסתעף עיקר השבירה והמיתתה בראשית הבריאה. עד כאן הוא מדברי ר' צדוק.

ובמאמרי הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א המודפסים בספה"ק "בית אהרן" לבנו הרה"ק רבי אהרן מקארלין זיע"א (סוף פרשת בלק) מבואר שנגעים ואהלות הם המה התיקון לשני אלה, שכן מסכתות נגעים ואהלות עוסקות לא רק במצבים שבהם האדם נטמא, אלא גם בפתרונות אשר על ידם ייטרה מאותן טומאות, ומהן נלמד מה הן הפתרונות לפגם הקנאה והכעס כמו גם לפגם הכבוד וההתנשאות.

איתות מהקב"ה

וכעת נבאר: כשהקב"ה שולח נגע לאדם, הוא עושה זאת ברוב רחמי וחסדיו כדי לעורר אותו לתשובה, ואילו היה הקב"ה ממתין לו עד שישקע עמוק עמוק בבוץ, היה קשה לו מאוד לצאת ממנו ולחזור אל הדרך הישרה, לכן הקב"ה מזכיר לו יתיב ומיד כדי שיפשפש במעשיו מבעוד מועד.

ובדומה לזה הוא לענין טומאת מת. בעצם זה שגילה הקב"ה שנמשכת טומאה על המת, הוא בא לעורר את האדם שידע מהי מהותו של הגוף כשאינו הנשמה בקרבנו. ואכן הצדיקים שמזככים את גופם לבטל גם אותו להש"ת, אין גופם מטמא מהאי טעמא.

נמצא שכאשר האדם לומד הלכות נגעים ואהלות כדי למצוא פתרון לטומאותיו, אין הוא לומד פתרונות טכניים בלבד, אלא הוא לומד למצוא פתרונות רוחניים לחטאי הרוחניים שגרמו לאותן טומאות. ולמשל, בענין טומאת צרעת, אמרה תורה שיישב בדרך שבועיים ויפשפש במעשיו עד שימצא מה עליו לתקן ואז יתפארו נגעו וייטרה מטומאתו. וכמו כן לענין טומאת מת, מבטלים את הטומאה על ידי שקבורים את הגוף ומחזירים אותו אל שורשו כמו שנאמר "אל עפר תשוב".

יגעת ומצאת תאמינ

והנה דבר זה אנו רואים שהעסק בנגעים ואהלות מצריך יגיעה רבה, והיות שאנו יודעים שכל דבר מחושב מן השמים בחשבון מדוקדק היטב, יכולים אנו להבין שמפני כך עשה כן אלוקים שנצטרך להתייער הרבה בלימוד הלכות אלו, משום שרצה שעל ידי עצם הלימוד נזכר את נפשינו ויתמעטו על ידי כך ההתנשאות שלנו, קנאתנו וכעסנו.

נמצאנו למדים שעל ידי עצם הלימוד של הלכות אלו, משיגים את המטרה שבנגעים ואהלות גופן, ומכאן שהאור הנמשך על נשמת האדם באמצעות לימוד הלכות אלו, הוא אותו אור הנמשך על ידי גוף מעשה הנגעים ואהלות.

אמר דוד המלך ע"ה לפני הקב"ה: יודע אנכי כמה יגיעה השקעתי במזמורי התהילים, אולם יודע אנכי גם כן שלרוב מתיקותם ונעימותם יתפתה האדם לעבור עליהם בקריאה בעלמא מתוך סברתו שכבר הגיע לקצה הבנתם, וחבל יהיה עליו שהרי באמצעות מזמורים אלו יכול האדם שישתנה מן הקצה אל הקצה ושיזדכך כאילו למד כמה שעות רצופות, וזאת על ידי שיבין באמצעותם מה גורם לו לבוא לידי התנשאות ולידי כעס וכן הלאה.

ביקש דוד המלך מהקב"ה שבני ישראל לא יקראו את מזמורי התהילים בקריאה בעלמא, אלא יתייערו ויתעמקו בהם כפי שהם מתייערים ומתעמקים בעסקם בהלכות נגעים ואהלות, וכלשון המדרש: אל יהו קורין בהם כקורין בספרי מירס, אלא יהיו קורין בהם והגיון בהם, ונטולין עליהן שכר כנגעים ואהלות.

פתח להם נועם ורצון!

בקשת דוד המלך היתה שהקב"ה יפתח צוהר בלבבות בני ישראל להבין שבתהלים יש להתעמק, ואז יימשך עליהם אותו אור הנמשך על ידי העיון בהלכות נגעים ואהלות, וממילא יטלו שכרם משלם כאילו היו עוסקים בנגעים ואהלות.

הדברים ברורים למדי ומפורשים בלשון המדרש: אין אפילו שני צדדים לדבר כפי שהיה נדמה אולי בראשית הדברים. אמנם כן אם האדם אומר תהלים בקריאה בעלמא ובלי התבוננות, אין סביר לומר שיקבל עיבור כך שכר כפי שעמל וייגע בהלכות נגעים ואהלות, וכקושיית בעל נפש החיים. אבל מאחר שפירשו לנו הצדיקים, ודבריהם מאירים וזורחים מתוך לשון המדרש, שבקשת דוד ע"ה לא היתה סתם שיקבלו שכר כנגעים ואהלות, אלא שיתייגעו בהם כפי שמתייגעים בנגעים ואהלות, הדין בוודאי נותן שיטלו שכר כנגעים ואהלות, שהרי במזמורי התהילים נמצא האור של נגעים ואהלות ומי שמדבק עצמו בהם, אור זה מאיר את נשמתו.

וכן מסיים שם ר' צדוק בלשונו: "זה היה כוונת דוד המלך ע"ה שביקש שיהא נחשב אמירת תהילים כעוסק בנגעים ואהלות, היינו שיהיה ביכולת לתקן על ידי זה אפילו שני פגמים הללו החמורים והיקרים בעולם הזה."

וכן הוא מנאר בדברי הרה"ק מסטאלין זיע"א (שם), שבאמצעות מזמורי התהלים צריך האדם לשבר את לבו ולשוב בתשובה שלימה, ורק אז יאיר בנשמתו האור המופלא של הלכות נגעים ואהלות ותיטרה מכל טומאותיה! והיינו כפי שנתבאר שכל הפגעים והמרעין בישין שבנפש האדם שורשם נעוץ באלה, בקנאה וכעס המרומז בטומאת צרעת ובהתנשאות וכבוד המרומז בטומאת מת, ועל זה ביקש דוד הן שיהיה טמון הכוח במזמורי תהלים לעקור שורשים אלה והן שבני ישראל יתייערו במזמורי התהילים ואכן יזכו שיעקרו מלבם שורש פורה ראש ולענה!

עוד נקודות למעשה בהדרכת אמירת פרקי התהילים ביגיעה ובהעמקה, ראה בעמוד הבא.

החיבור הפרקי התהילים!

בהמשך להאמור במאמר הנפלא על אמירת פרקי התהילים ביגיעה ובהעמקה נמשיך בקו זה גם כעת.

שכן איתא בקובץ "אהלי יעקב" משם הרה"ק רבי דוד מזלטיפולי זיע"א שאמר דבר נורא: הגם שאמרו חז"ל שהעוסק בתהלים כעוסק בנגעים, באמת הוא יותר מהעוסק בנגעים, שהרי בנגעים הכלל הוא שאת נגעי כולם אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, אבל באמירת תהלים יוכל האדם לראות אפילו את נגעי עצמו.

הנה כי כן, מזמורי התהלים מסייעים לו לאדם למצוא את נגעי עצמו, את הפגמים הפנימיים אשר מסיטים אותו מדרך החיים, ולאחר שימצא את פגמיו, יוכל לטפל בהם, ואף את זאת יעשה על ידי מזמורי התהלים, כי הכוח טמון באותם מזמורים חוץ ממה שמאירים את הפניות החשוכות שבלב האדם עוד יועילו לו לתקן את הטעון תיקון.

אכן אין לערער על כך שגם מי שיאמר מזמורי תהלים בקריאה בלבד, יפעל גדולות ונצורות ויכריח בזה הקליפות כנודע, אבל כדי שיטול שכר על התהלים בדומה לנגעים ואהלות, בשביל זה יהיה עליו להתייגע ולהשתנות מחמת כן. הלא גם כשילמד האדם הלכות נגעים ואהלות לא ייעלמו הפגמים שבנפשו באופן סגולי, אלא יעלמו כאשר יתייגע להבין את פשרם. כמו כן הוא בענין אמירת התהלים; רק כאשר האדם יתייגע בה, ייעלמו הפגמים שבנפשו ויטול שכר כנגעים ואהלות.

אמנם כן, באמירת התהלים אין היגיעה על ידי העמקה שכלית, אלא על ידי שבירת הלב והזולת דמעות.

אכן בדרך כלל יהיה הדבר תלוי אצל כל אחד איך נוצרו הפגמים בנפשו, כי אם נוצרו אצלו על ידי חקירות שכלית, אזי יצטרך לחזור אחורנית בשכלו כל הדרך אשר הלך וללמוד מדוד המלך איך איש יהודי צריך לחשוב. וכך איתא בספה"ק 'בית אהרן' (תנכה): "צריך להאמין בזה שבאמירת תהלים יכול לצאת מכל השטותים ומכל השינויים שיש לאדם".

דוגמא לדבר: רוב האנשים כשנולדו לא היו 'פוליטיקאים'; רק עם הזמן, כשהשתפשו בכוחות עצמם או בעזרת חבריהם, אז התחילו ללכת עקלקלות בשכלם. ובכן מוטל עליהם כעת ליישר את שכלם כפי שהיה בתחילת חייהם על-ידי ההתבוננות במזמורי התהלים. זה מה שנקרא - יציאה מכל השטותים ומכל השינויים.

אכן יש לך אדם שמעולם לא היה חקרן ולא הלך עקלקלות בשכלו, אלא שזנח את עצמו מבין שנות חייו, עד שהתחיל לזכוס על כל מה שאינו הולך לו כשורה. הנה אדם זה אינו מוכרח להתבונן במהלכי המחשבה של דוד המלך ע"ה כדי לתקן את עצמו, אלא די לו להגיע לשברון לב על-ידי אמירת התהלים ומתוך כך יחזור אל דרך החיים. בכל אופן, דוד המלך בוודאי הכניס את הכוח של נגעים ואהלות במזמורי התהלים שלו, פשוטו כמשמעו, אלא שעל מנת לקבל את האור הגנוז בתוכו, חייבים לעמול ולהתייגע כל אחד לפי דרכו כאמור.

עצה נפלאה לקניית החסידות

ראו נא לשונו הזהב של הרמח"ל בספרו "מסילת ישרים" (פרק כא) בבארו את דרכי קניית החסידות: "והנה ודאי שיעזרהו לזה רוב ההתמדה והעיון במזמורי דוד המלך ע"ה, והתבוננות במאמריהם ועניינם, כי בהיותם כולם מלאים אהבה ויראה וכל מיני חסידות, הנה בהתבונננו בהם, לא ימנע מהתעורר בו התעוררות גדול לצאת בעקבותיו וללכת בדרכיו".

היו אומר: אם כי בוודאי פשוט שבמזמורי התהלים נמצא אור יקר המסייע לאדם להזדכך, מכל מקום מוכרח האדם לעבוד עבודה רבה באמירת התהלים, אם על-ידי ההתבוננות בפירושה, אם על-ידי שבירת הלב, ואז יקויים בו "הבא ליטרה מסייען אותו!"

ויש להדגיש שהיגיעה שבאמירת התהלים אינה בהכרח על-ידי ההתבוננות והחקירה במזמורי התהלים, העיקר הוא שמזמורי התהלים יחלחלו ללב האדם ויכנסו את נשמתו כבורית. וכבר נוכל למצוא מי שחוקר ודורש הרבה תיבותיה ואותיותיה של פסוקי התהלים, ולבו נשאר קר כשלג, ומאיך קר נוכל למצוא מי שאומר מזמור אחד קטן בשפיכות הלב, והוא מגיע למדרגה נשגבה של קרבת ה' באמת...

נשכח נפשינו אל ה', נידבק בספרו של דוד מלכינו משיחנו ונזכה להתקרב אל ה' בשלימות!

הבנה - למעשה

לימוד היוצא מידי מעשה

מעשה

סיפר הגה"צ ר' אליעזר דוד פרידמן זצ"ל, ששמע כמה וכמה פעמים מרבו הרה"ק רבי חיים מאיר מוויזניץ זיע"א, שהוא מצפץ את האדם שיש לו לב נשבר והוא בשמחה, דהיינו שמצא את הדרך הנכונה לאזן בין השנים!
והוסיף שאם יודיעו לו שבאחת מקצות העולם יש אדם שיועד להחיות מתים ובקצה אחר יש אדם שיש לו לב נשבר והוא בשמחה, יבחר ללכת אל זה שיש לו לב נשבר והוא בשמחה על פני זה שיועד להחיות מתים!

הבנה למעשה

הנה דוד המלך ע"ה לימד אותנו גודל מעלת הלב השבור, וכמו שאמר בתהלים (נא, יט): "לב נשבר ונדכה, אלוקים לא תבזה". הקשר שיש לו לבעל הלב השבור עם השי"ת, קשר הדוק הוא מאוד. ולא זו בלבד, אלא דבר זה גם מנקה את נשמתו. החרטה העמוקה שיש לו לאדם על חטאיו, עד שאינו מסוגל להבין כיצד נכשל בכלל בחטאים אלו, גורמת ללב להישר, וכשלב שבור בקרבו, חטאיו נמחקים ונשמתו נשאת מצוחצחת ומלובנת.

"לב נשבר" נקרא בימינו "עגמת נפש", וכבר נודע ורוב האנשים יעידו כי "עגמת הנפש" קשה עבורם פי כמה וכמה מכאב פיזי ביד או ברגל. ייסורי הנפש קשים בדרך כלל פי כמה מייסורי הגוף, וייסורים אלו אע"פ שאינם נראים לעין מנקים את הנשמה בתכלית הניקיון. ובספר "דרך צדיקים" (פ"ה אות יב) איתא: פעם אחת אמר לי הרה"ק רבי מאיר שלום מפאריסוב [קאלושין] זיע"א, זהו תיקון לחטאת נעורים, להיות לאדם לב נשבר, כי קלקול החטא הוא מה שפגם בצורה, וכשיש לו לאדם לב נשבר, הרי הוא כאומר על עצמו שהוא בכחינת "אין" (שהרי אין הוא במיטבו, וכאותו לשון השגור בפי המבוגר: "ער אין אים מענטש") והוא ממשיך לעצמו על ידי זה חיות חדשה וצורה חדשה וממילא מתנקה מחטאיו.

וראה שם שהוסיף שצריך לעשות כן בשמחה גדולה. ובאמת זו אחת מן המלאכות הקשות שבמקדש, להיות בלב נשבר ועם זאת להיות בשמחה, אז הן העבודה!

מעשה

כן מסופר על הרה"ק רבי יהושע מדז'יקוב זיע"א בעל 'עטרת ישועה' שפעם נפגש עם הגאון מטשביץ זצ"ל בעיירת מרפא ושח עמו בלימוד. לפתע חלף לצדם יהודי, אמר הרבי מדז'יקוב לגאון מטשביץ: "הרואה הנך יהודי זה? לפני שנים אחדות הגיע אלי וכתב לי שיש לו ב"ה הרבה ילדים ושזכה להשיאם ולרוות מהם רוב נחת, ועתה הוא רוצה גם תיקון לנשמתו. אמרתי לו: 'חטאת עד כה, תמשיך לחטוא גם הלאה!' נעשה הוא ברוגז עלי ושוב אינו מגיע אלי. וכי לא ענית לו כיאות?!"

הבנה למעשה

הסביר על כך נכדו הגה"ק רבי יוד'ה דז'יקוב זיע"א: יהודי זה הסתכל בעצמו וראה שהוא מסודר כבר בכל העניינים, ילדים, פרנסה, בריאות וכו', והבין שחסר לו רק הדבר האחרון, תיקון לנשמתו, ושם ישיג גם את זאת, יהיה מסודר לחלוטין. לכן בא אל הרבי לבקש תיקון, כסבור שהרבי יבקש ממנו נדבה קטנה תמורתו או יציע לו לומר כמה פרקי משניות כל יום. אך הרבי הסתכל והבין שחסר לו לב נשבר וכלי לב נשבר אי אפשר להשיג תיקון לנשמה. על כן אמר לו מה שאמר כדי שלבו יישר בקרבו.

כן היו מהצדיקים שהתבטאו לאמר שהם אוהבים את היהודי קודם הליכתו למקווה יותר מאחר הליכתו למקווה, כי אחרי המקווה מרגיש הוא טוב בעצמו: "ב"ה כבר טבלתי, הכל בסדר". לפני המקווה, יש לו לב נשבר והוא אהוב יותר. הצדיקים אהבו את הלב הנשבר ובלבד שהגיע ממקור טהור ולא ממקור של עצבות.

ואמנם יש לדעת שלא תמיד יוכל האדם לבחור בעצמו כיצד לנקות את נשמתו; לא תמיד יוכל האדם לומר אבחר לעצמי "לב נשבר" ושוב לא אצטרך להתייטר. לפעמים יביא לו הקב"ה לאדם ייסורים בעל כרחו, שהרי הוא עצמו אינו יודע מה עליו לתקן. אך זה ברור שאם האדם יתייגע בעבודת ה' וישבור לבו בקרבו, יחסוך מעצמו יסורים!

נדרים ונדבות

איש אשר ידבנו לבו!

ניתן לתרום להחזקת הגליון במשרכות נדרים פלוסי' תחת השם 'הבינוי ואכלמה'.

לקבלת הגליון בקביעות וכן לתקנות הארות בכל ענייני הגליון ניתן לפנות למכון כינה הגיגי' ודוא"ר: 26026@gmail.com

אני לדודי ודודי לי!

בעיצומם של ימי חודש הסליחות והרחמים

קבלו הבנה עמוקה ובהירה בענין תפקידו בעת הזאת להועיל לנו כל הימים לחיותנו כיום הזה!

טלפון ישיר; שעה' קול הלשון: 0732951337

לחצו בכניסתכם למערכת * ואח"כ: מס' תיקייה 'אלול' 11169, ובהורו שיעור רצוי.

לתרומות והנצחת שיעור, וכן לקבלת השיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות ישירות למכון 'הבינוי' בדוא"ר: info@machonhavivnei.com

400 גליונות

נתרמו ע"י ידידנו הר"ר שלמה זלמן שטיינברג שליט"א לרגל שמחת נישואי בנו החתן הבחור המופלג כמר יוחנן הי"ו עב"ג הכלה הבתולה המהוללה תח" בת ידידנו הרב ר' משולם בר"י גולומב שליט"א ויזכו לבנות בית נאמן לה ולתורתו מתוך אמונה ובטחון

700 גליונות

נתרמו ע"י ידידנו הר"ר פנחס ברנשטיין שליט"א לרגל שמחת נישואי בנו החתן הבחור המופלג כמר יוחנן הי"ו עב"ג הכלה הבתולה המהוללה תח" בת ידידנו הרב ר' חיים משה בנימין הכהן גוטשטיין שליט"א ויזכו לבנות בית נאמן לה ולתורתו מתוך אמונה ובטחון

800 גליונות

נתרמו לע"נ הרה"ח רוצו"ח הר"ר משה מנחם מענדיל פיינער ז"ל בן הרה"ח ר' שמריהו ז"ל מחשובי חסידי בעלזא - חב"ד נלב"ע י"ט אלול תשע"ב ת.נ.צ.ב.ה. הנוצץ ע"י המשפחה